

Programma verlangen 5
Sterke Partnerrelaties

**Versterk liefdevolle en
veilige partnerrelaties
in Nederland**

Oktober 2025

Inhoud

Inleiding	3
1 Beschouwing	4
2 De brede maatschappelijke beweging	6
3 Een nieuwe relatieaanpak	9
4 Hoe verder vanaf 2025	12
Hoopvol initiatief: Houd me Vast Gemeente Gouda	13
Hoopvol initiatief: Relatie- en Scheidingsteam Zwolle	14
De Agenda voor het Hart	15

Colofon

Dit rapport is een uitgave van de Agenda voor het Hart.

www.agendavoorhethart.nl

Contact verlangen5@agendavoorhethart.nl

Uitgave Oktober 2025 | Versie 1.0

Cover Dennis Grasdijk

Beeldmateriaal Unsplash

Vormgeving Houtvester

Werkgroep Verlangen 5 - Sterke Relaties

Jos Leijenhorst | Aanjager Sterke Relaties Agenda voor het Hart

Erik-Jan Hoekstra | The Thrive & Enabler Agenda voor het Hart

Nicole Bolweg | De christelijke zorgverzekeraar & Programmamanager Sterke Relaties

Petra van Bodegraven | Praktijk Petra – contextuele therapie & psychosociale therapie

Pieter Dingemans | Klinisch psycholoog, P-opleider Altrecht en voorzitter stichting EFT Nederland

Stan Uyland | GIDS Netwerk & Rotary Mentale Gezondheid

Anje Slootweg | Advocaat en mediator echtscheidingen BVD advocaten

Joyce van de Kamp | Relatiemanager (Pre)Marriage Course

Arjet Borger | Gezondheidswetenschapper, auteur, spreker, directeur Stichting Zorg voor Seksualiteit.

Wouter de Vos | 4M Nederland & Voorzitter Agenda voor het Hart

Inleiding

De maatschappelijke gevolgen van scheidingen zijn groot en drukken zwaar op (jeugd)zorg, de woningmarkt en arbeidsverzuim. Daarnaast nemen gedragsproblemen en criminaliteit toe. Misschien nog wel belangrijker is de impact die het heeft op de levens van zovelen van ons. Het verliezen van liefde en veiligheid. Het leidt tot eenzaamheid, heeft effect op onze gezondheid en leven in conflict.

Agenda voor het Hart is opgericht vanuit de samenleving. Door mensen en organisaties die het verlangen delen om uitdagingen in onze samenleving aan te gaan en te doorbreken. Sterke Relaties is een van de tien verlangens die zijn geformuleerd.

Deze reader is het resultaat van een denktank en stuurgroep die de afgelopen 2 jaar aan dit thema hebben gewerkt. Hierbij zijn kennis, wetenschappelijke inzichten, beleid en ervaringen in de praktijk gebundeld. Met dit document willen we een uitnodiging doen om deel te nemen aan het verlangen om te bouwen aan onze samenleving door te bouwen aan sterke relaties.

In een sterke relatie ervaren stellen dat er sprake is van emotionele verbondenheid. Dat is een diepe ervaring van liefde, veiligheid, empathie, openheid en (emotionele) steun. Het ervaren gehechtheid op het gebied van emoties. Tegelijk is de verbondenheid in balans met autonomie. De mogelijkheid om in de relatie trouw te blijven aan jezelf.

Doelen en ambitie

De visie vormt het hart van het programma en schetst de samenleving waar we in 2035 naartoe willen: een cultuur waarin sterke relaties worden gezien als bron van gezondheid, hoop en verbondenheid.

Visie 2035

In 2035 is investeren in relaties net zo vanzelfsprekend als sporten of gezond leven. Daarbij zien we dat herstel in relaties vaker plaatsvindt. Jongeren weten hoe ze dat moeten doen. Daar waar nodig is (professionele) hulp beschikbaar. De schade als gevolg van scheiding is sterk verminderd en we hebben huiselijk geweld teruggebracht.

Deze agenda sluit aan bij landelijke beleidsdoelen van de ministeries van VWS, OCW en SZW, met raakvlakken rond mentale gezondheid, preventie, opvoeding en kansengelijkheid. Gemeenten spelen een belangrijke rol in de uitvoering van deze visie.

De nieuwe relatie-aanpak is opgebouwd langs de volgende zes actielijnen:

1. Bouwen aan een positief narratief

Door een positief maatschappelijk verhaal te stimuleren wordt investeren in relaties normaal. Media, kunst en wetenschap laten zien dat relaties groeien door aandacht, trouw en vergeving, en maken herstel bespreekbaar.

2. Een nieuwe generatie voorbereiden op relaties

Kinderen en jongeren leren relationele vaardigheden op school, thuis en in hun vrije tijd. Ouders, docenten en jeugdwerkers krijgen handvatten om jongeren te begeleiden in gelijkwaardige communicatie, veilige hechting en wederkerig respect..

3. Middelen voor elke levensfase

In elke levensfase zijn toegankelijke middelen en betrouwbare informatie beschikbaar om relaties te versterken: van relatieweekenden tot online tools en community-initiatieven. Preventie en continuïteit staan centraal, zodat stellen tijdig kunnen investeren in verbinding.

4. Toegang tot professionele hulp verbeteren

Relatiehulp of -therapie zijn voor iedereen bereikbaar, betaalbaar en van bewezen kwaliteit. Richtlijnen, lokale hubs en een landelijke infrastructuur zorgen dat stellen op tijd passende hulp kunnen vinden.

5. Schade bij scheiden beperken

Scheidingen verlopen met meer rust, herstel en perspectief. Ouders en kinderen krijgen passende begeleiding via herstelgerichte programma's en centrale loketten, zodat escalatie en langdurige schade worden voorkomen.

6. Ingrijpen bij hoog-conflictsituaties en huiselijk geweld

Waar sprake is van (verborgen) huiselijk geweld, intieme terreur of dwingende controle is betere hulp nodig.

Er wordt door betrokken professionals duidelijk onderscheid gemaakt tussen scheidingen, hoog-conflict scheidingen en hoog-conflictscheidingen waar sprake is van huiselijk geweld.

1 | Beschouwing

Maatschappelijke context

Relaties vormen het weefsel van de samenleving: ze dragen bij aan onze gezondheid, ons psychisch welzijn, onze veerkracht en onze tevredenheid. En het brengt onze samenleving sociale samenhang, economisch voordeel, veiligere opvoeding en meer burgerlijke betrokkenheid. Toch laat de huidige stand van zaken een zorgwekkend beeld zien. Jaarlijks eindigt één op de drie relaties, vaak met (blijvende) impact op kinderen en de bredere gemeenschap. Steeds meer mensen ervaren eenzaamheid, emotionele afstand of relationele stress. In de afgelopen twintig jaar is het aantal scheidingen hoog gebleven, terwijl het aantal huwelijken en langdurige samenwoonrelaties afneemt. Vooral jonge gezinnen en stellen in de eerste jaren na de geboorte van een kind staan onder grote druk. De maatschappelijke kosten zijn hoog – in termen van welzijn, zorg, en sociale samenhang.

“We investeren miljoenen in mentale fitheid en gezonde voeding, maar te weinig in het fundament waarop mensen echt floreren: hun relaties.”

De cijfers zijn veelzeggend: jaarlijks maken ruim 70.000-85.000¹ minderjarige kinderen mee dat hun ouders uit elkaar gaan. In ongeveer één op de zes gevallen mondt dat uit in een langdurig conflict tussen ouders. Inmiddels zijn al 1,1 miljoen² kinderen in Nederland opgegroeid in een gezin waarbij de ouders niet meer bij elkaar zijn. De gevolgen zijn zichtbaar in de jeugdzorg, het onderwijs en de gezondheidszorg: stress, gedragsproblemen en verlies van vertrouwen in relaties werken vaak generaties door en een groeiende groep kinderen groeit op zonder voorbeeld van hoe een relatie duurzaam liefdevol kan blijven.

Dit merken we breed in de samenleving: waar relaties instabiel zijn, neemt de druk op zorg, economie en sociale cohesie toe. Het vraagt dus niet alleen om persoonlijke, maar ook om maatschappelijke herbezinning.

¹ <https://www.richtlijnenjeugdhulp.nl/scheiding/feiten-en-cijfers/feiten-en-cijfers-over-kinderen-en-scheiding>

² <https://www.nji.nl/cijfers/gezinnen>

Tegelijk zien we dat Nederlanders diep verlangen naar verbondenheid. Uit verschillende onderzoeken blijkt dat mensen relatiegeluk belangrijker vinden dan carrière, status of bezit. Er is groeiende openheid om hulp te zoeken, om eerlijk te praten over kwetsbaarheid, en om te leren hoe relaties werken. De uitdaging is om die positieve energie te bundelen in een bredere beweging die relationele gezondheid net zo serieus neemt als fysieke of mentale gezondheid.

Veranderopgave

De opgave waar Nederland voor staat is niet klein: het versterken van relaties vraagt om een culturele, sociale en structurele omslag. Een liefdesrelatie beginnen en goed houden is iets persoonlijks. Tegelijk dragen we als samenleving de gevolgen wanneer daar problemen ontstaan. Een scheiding, verwaarloosde communicatie of chronische eenzaamheid heeft niet alleen impact op individuen, maar ook op kinderen, werkgevers, scholen en zorginstellingen.

De veranderopgave bestaat daarom op meerdere lagen:

A. Cultureel – de taal en cultuur rond relaties veranderen. We moeten opnieuw leren spreken over trouw, gelijkwaardigheid en liefde. Dat vraagt om nieuwe verhalen in media, kunst en onderwijs, waarin relaties niet alleen worden geromantiseerd, maar ook realistisch en hoopvol worden getoond. Jongeren groeien op in een samenleving waarin gelijkwaardigheid tussen man en vrouw en respectvolle omgang de norm is.

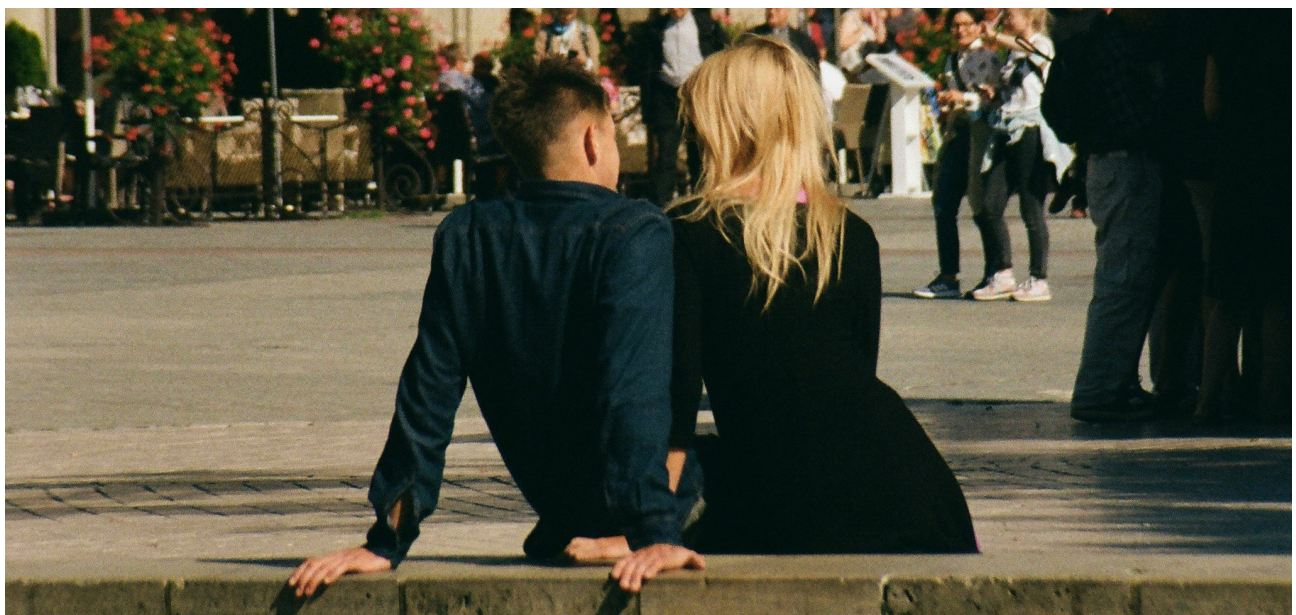
B. Sociaal – relationele ondersteuning normaliseren. Net zoals we preventieve gezondheidszorg vanzelfsprekend vinden, moeten trainingen, relatiecursussen, relatieweekenden, relatietherapie en gesprekken over relaties even normaal worden. Het betekent ook: stigma's doorbreken en schaamte wegnemen.

C. Structureel – systemen herontwerpen zodat ze relatiebevorderend werken. Dat geldt voor de zorg (van jeugdzorg verbreden naar gezinszorg), het onderwijs (relationele vorming), en beleid (financiering en meetinstrumenten). Ook samenwerking tussen overheid, maatschappelijke organisaties en burgerinitiatieven is cruciaal.

De beweging van *Sterke Relaties* gaat hiermee niet alleen over minder scheidingen, maar meer nog over kwaliteit van samenleven. Over het ontwikkelen van vaardigheden, rituelen en ondersteuning die relaties sterk maken. Over beleid dat niet alleen problemen oplost, maar verbinding mogelijk maakt.

Wat in deze beschouwing zichtbaar wordt als maatschappelijke noodzaak, krijgt in de volgende hoofdstukken vorm als een groeiende beweging: mensen en organisaties die samen werken aan relationele gezondheid in Nederland.

“De veranderopgave vraagt niet alleen om betere hulp, maar om een samenleving die relaties durft te koesteren.”

2 | De brede maatschappelijke beweging

Sterke relaties ontstaan niet vanzelf. Ze zijn het resultaat van aandacht, oefening, voorbeeldgedrag en een ondersteunende omgeving. De brede maatschappelijke beweging rond dit programma groeit vanuit de overtuiging dat duurzame relaties niet alleen een privézaak zijn, maar een publieke waarde – iets waar de samenleving gezamenlijk zorg voor draagt.

Het vraagt om samenwerking tussen mensen, gemeenschappen, organisaties en overheden, die samen een cultuur bevorderen waarin liefde tot bloei kan komen. Deze beweging kent twee duidelijke componenten: de persoonlijke dynamiek binnen relaties en maatschappelijke component als geheel.

Generatieel effect van hechting in relaties

De kwaliteit van relaties begint bij onszelf. Iedereen brengt zijn eigen geschiedenis, hechting en verwachtingen mee in de relatie met een ander. Vroege ervaringen met veiligheid, vertrouwen en grenzen bepalen in hoge mate hoe iemand later verbinding aangaat.

Daarom vraagt dit programma om begeleiding vanaf jonge leeftijd – nog vóórdat relaties ontstaan. In opvoeding, onderwijs en jeugdwerk kan gewerkt worden aan vaardigheden als luisteren, omgaan met emoties, conflicthantering en herstel van verbinding. Ouders spelen hierin een sleutelrol.

“We leren jongeren rekenen en solliciteren, maar nauwelijks hoe je ruzie bijlegt of trouw blijft in moeilijke tijden.”

Daarnaast hebben professionals in zorg, onderwijs en maatschappelijk werk grote invloed. Zij helpen jongeren en volwassenen hun eigen relationele patronen te herkennen en op een gezonde manier verbinding te maken met anderen. Dit vraagt om een gedeelde kijk op begeleiding – over sectoren heen.

Zo ontstaat er een gemeenschappelijke basis: een taal om te spreken over hechting, vertrouwen, kwetsbaarheid en herstel. Deze basis is essentieel om later problemen aan te kunnen gaan. Relatievorming is geen sluitstuk van volwassenwording, maar onderdeel van karaktervorming.

Maatschappelijke invloeden

Relaties bestaan niet in een vacuüm. Ze worden beïnvloed door de cultuur waarin we leven: door tijdsdruk, economische onzekerheid, sociale media, woningnood en veranderde opvattingen over liefde en autonomie.

Daarom is een brede culturele beweging nodig waarin verhalen, rituelen en praktijken die relaties versterken opnieuw zichtbaar worden en aandacht krijgen.

Dat betekent:

- Programma's voor stellen die toegankelijk zijn, herkenbaar en vaak herhaald – in buurthuizen, scholen, bedrijven en geloofsgemeenschappen.
- Media- en kunstproducties die het belang van trouw, gelijkwaardigheid en liefde laten zien.
- Gemeenten die beleid ontwikkelen om gezinnen en relaties te ondersteunen, niet pas bij crisis, maar preventief.
- Nieuwe vormen van samenwerking tussen overheid, zorg, onderwijs en samenleving – met gedeelde financiering en verantwoordelijkheid.

Deze beweging vraagt om allianties: netwerken waarin gemeenten, (geloofs)gemeenschappen, zorginstellingen en bedrijven elkaar vinden rond concrete thema's. Door casuïstiek te delen, gezamenlijke trainingen te organiseren en financieringsstromen beter te koppelen, ontstaat er een ecosysteem dat relationele gezondheid structureel bevordert.

Ook wetgeving speelt hierin een rol. Denk aan scheidingsrecht, omgangsregelingen en het versterken van de positie van kinderen. Waar wetten rekening houden met de relationele realiteit van mensen, kan schade worden voorkomen.

“De kracht van deze beweging zit in het samen optrekken: gemeenten, professionals, geloofsgemeenschappen en burgers die elkaar vasthouden rondom één verlangen – sterke relaties.”

Zo groeit stap voor stap een samenleving die relaties niet alleen waardeert, maar actief beschermt en voedt – van opvoeding tot ouderdom, van individueel tot institutioneel niveau.

De brede beweging rond Sterke Relaties kan alleen duurzaam wortelen als ook de structuren in zorg, beleid en samenwerking meebewegen. Naast cultuurverandering vraagt dit dus om systeemvernieuwing: in hoe zorg wordt georganiseerd, kennis wordt gedeeld en samenwerking wordt gefinancierd.

Drie ondersteunende doelen vormen de pijlers onder deze maatschappelijke verandering.

“Als we de zorg voor relaties zien als iets van iedereen, dan verandert het hele systeem.”

Jeugdzorg verbreden naar gezinszorg

Om gezinnen echt te versterken is een verschuiving nodig van kindgerichte naar gezinsgerichte zorg.

Veel problemen die in de jeugdzorg zichtbaar worden, hebben hun oorsprong in spanningen tussen ouders of binnen het gezin.

Daarom is het belangrijk dat hulp niet alleen het kind, maar het hele systeem rondom het kind ondersteunt.

Daarvoor zijn drie doelstellingen belangrijk:

A. Relationale component in zorgprocessen – hulpverlening krijgt structureel aandacht voor hechting, communicatie en patronen tussen ouders. Intake en behandeling worden uitgebreid met gesprekken over de onderlinge relatie.

B. Scholing en professionalisering – opleidingen en instellingen investeren in training van professionals in systemisch en relationeel werken, zodat gezinnen als geheel worden gezien.

C. Preventieve ondersteuning aan gezinnen – lokale zorgnetwerken bieden vroegtijdige begeleiding aan gezinnen, in samenwerking met huisartsen, jeugdteams en maatschappelijke organisaties, om escalatie te voorkomen.

Deze veranderingen vragen om nauwe samenwerking tussen gemeenten, kennisinstituten en zorgaanbieders, maar ook om het delen van verhalen uit de praktijk die laten zien hoe gezinszorg werkt.

Relaties in het zicht houden

Om beleid te richten op wat er werkelijk toe doet, is betrouwbare kennis nodig.

Daarom wordt gewerkt aan de Landelijke Relatiemonitor: een vaste bron van inzicht in hoe Nederlanders relaties beleven, onderhouden en ervaren.

De monitor biedt niet alleen cijfers, maar ook verhalen en trends die laten zien waar relaties bloeien en waar kwetsbaarheid toeneemt.

De Relatiemonitor rust op drie pijlers:

A. Structureel onderzoek en dataverzameling – elke vijf jaar verschijnt de Relatiemonitor Nederland, ontwikkeld door een consortium van kennisinstellingen, ministeries en maatschappelijke partners.

B. Verbinden van data en praktijk – informatie uit CBS, SCP, GGD en lokale initiatieven wordt samengebracht met verhalen uit het veld om relationele gezondheid breed te kunnen duiden.

C. Vertaling naar bewustwording en beleid – de resultaten worden actief gedeeld via publieke rapportages, media en conferenties, zodat gemeenten, scholen en organisaties het kunnen benutten voor beleid en praktijk.

Samenwerking landelijke en lokale interventies

Uit een rapport van Significant Public (2020) blijkt onder andere dat een complexe scheiding de samenleving (Rijk en gemeente) wel 50.000 euro kan kosten¹.

Uit een onderzoek van Significant Public (2021) komt naar voren dat ruim 80% van de ondervraagde gemeenten werkt aan een aanpak voor relatie- en/of scheidingsproblematiek².

Structurele samenwerkingen

Een beweging groeit pas echt wanneer mensen elkaar vinden. Daarom is een sterke verbinding nodig tussen landelijke programma's en lokale initiatieven – tussen beleid, praktijk en gemeenschap. Door kennisdeling, gezamenlijke financiering en het uitwisselen van werkzame interventies kan relationele ondersteuning duurzaam groeien.

Drie doelstellingen geven richting aan deze samenwerking:

A. Landelijk leernetwerk – een nationaal leernetwerk verbindt gemeenten, maatschappelijke organisaties en kennisinstellingen die samen leren en innoveren op het gebied van relationele ondersteuning.

B. Kennisdeling en innovatie – een digitaal platform en jaarlijkse ontmoetingen brengen praktijk en beleid samen, zodat succesvolle initiatieven kunnen worden gedeeld en versterkt.

C. Gedeelde verantwoordelijkheid en financiering – gemeenten, fondsen en ministeries bundelen middelen en creëren duurzame financieringsmodellen die relationele initiatieven mogelijk maken.

Deze samenwerking maakt van losse projecten een lerend ecosysteem dat voortdurend vernieuwt en groeit – een beweging die wortelt in gemeenschappen, maar gedragen wordt door heel Nederland.

¹ Kostenanalyse van complexe scheidingen. Significant Public, september 2020

² Waar staan gemeenten op het thema. op het thema van relatie- en scheidingsproblematiek Significant Public, maart 2021

3 | Een nieuwe relatieaanpak

De nieuwe relatie-aanpak bouwt voort op onderzoek, praktijkervaring en samenwerking tussen maatschappelijke organisaties, gemeenten en professionals. Ze vormt een samenhangende infrastructuur om relaties in Nederland te versterken – van preventie tot herstel, van opvoeding tot wetgeving.

De aanpak bestaat uit zes actielijnen die elkaar versterken en samen het fundament leggen voor een cultuur waarin investeren in relaties normaal wordt.

Actielijn 1: Bouwen aan een positief narratief

Doel: In 2035 is het maatschappelijk narratief rond relaties positief veranderd: investeren in relaties is normaal, ook in goede tijden, en herstel is vaak mogelijk.

A. Onderzoek en monitoring

Er wordt gewerkt aan het zichtbaar maken van de maatschappelijke waarde van sterke relaties. Onderzoekinstellingen en ministeries ontwikkelen samen structureel onderzoek naar de maatschappelijke kosten van relatieproblemen en de baten van sterke relaties. Daarnaast ontstaat de Relatiemonitor Nederland – een vijfjaarlijkse meting van trends, kwaliteit, veerkracht en publieke houding.

B. Cultuur bouwen

In samenwerking met kunstenaars, mediapartners en maatschappelijke organisaties groeit een serie publieke campagnes en mediaproducties die het gesprek over relaties positief kantelen. Hoopvolle, eerlijke verhalen worden gedeeld via film, theater, podcasts en sociale media.

C. Vernieuwen van normen

Er ontstaan nieuwe rituelen en publieke momenten die het verhaal ondersteunen: een jaarlijkse Week van de Relatie, relatiedagen op scholen en evenementen rond trouw, liefde en verbinding. Scholen, sportverenigingen, kerken en bedrijven dragen samen bij aan deze nieuwe cultuur.

“Investeren in je relatie is geen teken dat er iets mis is, maar dat je waarde hecht aan wat goed is.”

Actielijn 2: Een nieuwe generatie voorbereiden op relaties

Doel: In 2035 is het vanzelfsprekend dat jongeren opgroeien met relationele vaardigheden: communiceren, luisteren, vergeven, grenzen stellen en omgaan met conflict.

A. Opvoeding

In gezinnen wordt relationele vorming gestimuleerd door betrouwbare informatie vanuit de maatschappij, de media en het onderwijs waarin gelijkwaardige en veilige relatievorming de norm is. Ouders hebben toegang tot ouderavonden georganiseerd door de gemeente, geloofsgemeenschappen of onderwijs. Er zijn voor ouders praktische hulpmiddelen (zoals video's, gesprekskaarten) beschikbaar en zij worden geïnspireerd om voorbeelden van liefde, gelijkwaardigheid en veiligheid aan hun kinderen mee te geven in het dagelijks leven.

B. Educatie

Binnen het onderwijs worden doorlopende relationele leerlijnen van basisonderwijs tot voortgezet onderwijs geïmplementeerd, waarin kinderen en jongeren leren over communicatie, wederkerigheid en veiligheid. Leerkrachten worden toegerust met betrouwbaar materiaal en trainingen. Kosten vormen voor een school niet langer een obstakel om voor een leerlijn te kiezen die passend is bij hun onderwijs. Er is toegang tot ondersteunende interventies als theater of muziek.

C. Omgeving

Rond scholen en jeugdorganisaties groeit een netwerk van mentoren en rolmodellen die kinderen en jongeren begeleiden bij het ontwikkelen van veilige en gezonde relaties. Jeugdwerkers, sportcoaches en leerkrachten worden getraind om risicofactoren bij kinderen jongeren te herkennen en dat bespreekbaar te maken, en een veilig voorbeeld te geven.

“Een generatie die leert dat liefde een werkwoord is, bouwt een samenleving die standhoudt.”

Actielijn 3: Ondersteuning bij elke levensfase

Doel: In 2035 investeren stellen bewust in hun relatie – in goede en moeilijke tijden – met toegankelijke middelen voor elke levensfase.

A. Breed aanbod

Er groeit een landelijk Relatieplatform dat overzicht biedt van trainingen, relatiecursussen, relatieweekenden, relatietherapie, podcasts en online tools. Gemeenten, kerken en organisaties dragen bij met lokale activiteiten, gekoppeld aan een jaarlijkse Week van de Relatie.

B. Bereiken van groepen die buiten beeld blijven

In samenwerking met buurthuizen, werkgevers, sportclubs en maatschappelijke organisaties wordt ondersteuning dichtbij huis aangeboden, in begrijpelijke taal en stijl. Programma's richten zich op mensen die uitzichzelf geen ondersteuning zoeken, migranten, praktisch ingestelden en mensen met lagere inkomens.

C. Ondersteuning op sleutelmomenten

Bij belangrijke levensgebeurtenissen – geboorte, ziekte, verlies, samengestelde gezinnen of pensioenering – wordt gericht aanbod toegankelijk gemaakt via huisartsen, werkgevers, verloskundigen en seniorennetwerken.

“Relaties groeien waar ruimte is om samen te leren.”

Actielijn 4: Toegang tot professionele hulp

Doel: In 2035 is professionele relatiehulp voor iedereen toegankelijk, inclusief en van bewezen kwaliteit.

A. Professionaliseren en standaardiseren

Een Akwa-richtlijn Relatiezorg en kwaliteitsstandaarden worden ontwikkeld in samenwerking met beroepsverenigingen en kennisinstituten. Er ontstaat een lerend netwerk waarin professionals kennis delen over effectieve methoden en werkzame elementen.

B. Hulp begrijpelijk en inclusief maken

Nieuwe formats en werkvormen sluiten aan bij migranten, laaggeletterden en diverse culturen. Samenwerking met geloofsgemeenschappen en welzijnsorganisaties versterkt het vertrouwen. Lokale teams integreren relatiehulp als onderdeel van breder welzijnswerk.

C. Financiële drempels wegnemen

We onderzoeken wat de meest effectieve financiering is om zorg toegankelijk te maken. Dat kan zijn via de basisverzekering, via lokale gemeenten en/of particulieren.

D. Herkennen van onveiligheid

Professionals worden getraind om signalen van onveiligheid tijdig te herkennen. Scholingsmodules voor huisartsen, therapeuten en maatschappelijk werkers helpen bij een veilige en passende doorverwijzing.

“Relatiezorg hoort bij de basis van welzijn – dichtbij, inclusief en betrouwbaar.”

Actielijn 5: Schade bij scheiden beperken

Doel: In 2035 is de schade door scheidingen substantieel verminderd. Ouders en kinderen ontvangen passende begeleiding, en het aantal hoog-conflictscheidingen is sterk gedaald.

A. Herstelgerichte begeleiding standaard maken

In het scheidingsproces wordt mediation aangeboden, gericht op herstel van de relatie of normalisatie van het contact. Therapie bij voorgenomen scheiding en herstelgroepen voor ouders krijgen een plek binnen gemeenten, (geloofs)gemeenschappen en zorginstellingen.

B. In elke gemeente een scheidingsloket

We willen de toegang en coördinatie verbeteren met een scheidingsloket waar gezinnen terecht kunnen voor informatie en begeleiding. Een landelijke databank en digitale Zorgkaart Relatiebreuk verbinden ouders met erkende interventies.

C. Structurele nazorg en financiering

Nazorgtrajecten voor ouders en kinderen worden breed beschikbaar. Gemeenten, ministeries en fondsen werken aan duurzame financiering en structurele opname van effectieve interventies in de reguliere zorg. Zo kan scheiden ook een nieuw begin zijn.

“Scheiden kan met zorg, als we leren kiezen voor herstel in plaats van strijd.”

Actielijn 6: Ingrijpen bij hoog-conflictsituaties en huiselijk geweld

Doel: In 2035 is er goed zicht op wanneer er sprake is van een hoog-conflictscheiding en wanneer er sprake is van een hoog-conflictscheiding waarbij sprake is van huiselijk geweld, intieme terreur of dwingende controle en wordt daar passende hulp en ondersteuning bij gegeven.

A. Multidisciplinair scheidingsloket bij de gemeente

Er is laagdrempelige ondersteuning vanuit de gemeente beschikbaar waarbij de case manager of medewerkers in het team bijgeschoold zijn in deze specifieke thematiek. Ook is er een advocaat of mediator bij betrokken, om te herkennen wanneer er mogelijk sprake is van financieel en/ of juridisch misbruik en om te voorkomen dat processen of jeugdhulp misbruikt wordt ten nadele van het slachtoffer.

B. Maatschappelijke bewustwording

Er is meer bekendheid over onveiligheid in relaties en gezinnen. Denk hierbij aan de impact van partnergeweld, de vormen van misbruik (fysiek, mentaal, verbaal, financieel, seksueel) en de gevolgen daarvan voor slachtoffers en kinderen. Hierdoor kunnen sociale netwerken beter ingezet worden: familie, vrienden, burens, kinderopvang, scholen, het scheidingsloket van de lokale gemeente, de geloofsgemeenschappen bieden betrokken, passende en niet-veroordelende ondersteuning.

C. Ondersteuning door organisaties met expertise over huiselijk geweld.

De wachtlijsten van hulporganisaties op het gebied van huiselijk geweld (zoals Filomena, Sterk Huis en Moviera) zijn korter en er kan binnen een maand passende ambulante ondersteuning geboden worden. Er zijn meer opvangplekken beschikbaar voor crisissituaties en er is passende nazorg.

“Niemand mag het gevoel hebben alleen te staan in een onveilige situatie”

4 | Hoe verder vanaf 2025

De komende jaren markeren de overgang van visie naar uitvoering. De eerste fase heeft kennis, netwerken en richting opgeleverd. Dat willen we uitbreiden en tegelijk de volgende stap zetten naar implementatie, monitoring en borging.

De belangrijkste acties:

- **Bouwen aan eigenaarschap:** per actielijn een coördinerende alliantie
- Doorontwikkeling van het Relatieplatform en de **Relatiemonitor**.
- **Vervlechting** met andere verlangens van de Agenda voor het Hart (zoals Gezonde Gezinnen).
- **Monitoring en evaluatie:** meetinstrumenten ontwikkelen om voortgang transparant te volgen.

Dit programma is geen blauwdruk, maar een uitnodiging. Gemeenten, scholen, gemeenschappen, zorginstellingen, media en burgers worden uitgenodigd om samen te bouwen aan een cultuur van sterke relaties.

“Het gaat niet alleen om minder scheidingen, maar om meer veiligheid.”

De komende tien jaar vragen om samenwerking, volharding en moed – en beginnen met één overtuiging: dat relaties het waard zijn om in te investeren.

Bouwen van ecosystemen

De genoemde actielijnen worden bewerkstelligt door middel van (gelaagde) ecosystemen: open netwerken waarin organisaties, gemeenschappen en soms ook individuen vanuit verschillende sectoren samenwerken rond een gezamenlijke opgave.

Samenwerking in deze ecosystemen is niet alleen krachtig, maar essentieel. Veel problemen zijn ontstaan in een versnipperd landschap waarin organisaties langs elkaar heen werken.

Ecosystemen dwingen ons om verder te kijken dan het eigen belang – en samen te zoeken naar duurzame oplossingen die het grotere geheel dienen.

Een bestaand voorbeeld is de Nederlandse Schuldhulproute, waarin banken, hulporganisaties en overheden samenwerken om de vicieuze cirkel van schulden te doorbreken.

Ook lokaal ontstaan dergelijke netwerken, bijvoorbeeld wanneer scholen, hulpverleners en buurtinitiatieven gezamenlijk optrekken voor jongeren die dreigen vast te lopen.

Actielijn	Product/functie	Landingsplaats	Concept indicatoren (2035)
5.1 Narratief	Relatiemonitor + campagnes	Consortium media & wetenschap	1.000 organisaties actief, 70% relatiewerk normaal
5.2 Jongeren	Leerlijn relationele vorming	Onderwijs & jeugdwerk	80% scholen, 400.000 jongeren per jaar
5.3 Levensfasen	Landelijk Relatieplatform	AvhH + gemeenten	500 uitgevoerde programma's, 30% gebruik
5.4 Hulp	Richtlijn & hubs	Beroepsverenigingen & gemeenten	500 hubs, 80% betaalbare hulp
5.5 Scheiden	Scheidingsloket + databank	Ministerie & partners	25% minder hoog-conflict-scheidingen
5.6 Samenwerking	Multidisciplinaire aanpak	Gemeenten & sociale voorzieningen	Passende hulp bij (verborgen) huiselijk geweld en hoogconflictscheidingen

Hoopvol initiatief: Houd me Vast Gemeente Gouda

Initiatief

Gemeente Gouda i.s.m. Stichting EFT Nederland

Doel

Relaties versterken en de-escalatie bevorderen bij stellen in kwetsbare situaties, waaronder gezinnen met huiselijk geweld of complexe relationele spanningen.

Aanpak

Ook Gouda zet het programma *Houd me Vast* in binnen het sociaal domein. Door middel van groepstrainingen leren stellen negatieve patronen te herkennen, emoties bespreekbaar te maken en constructiever te communiceren. Waar nodig volgt doorverwijzing naar gespecialiseerde hulp.

“Meer dan de helft bleef samen; de anderen gingen met rust uit elkaar.”

*Programmacoördinator
Houd me Vast Gouda*

Resultaten

- Meer dan de helft van de stellen die op het punt stonden te scheiden, bleef samen.
- Stellen die wél uit elkaar gingen, deden dit met minder conflict en meer samenwerking.
- In situaties met huiselijk geweld werd problematiek bespreekbaar gemaakt, waardoor passende hulp sneller kon worden ingezet.

Leerpunten

- Het programma is effectief in zowel preventieve als herstellende context.
- Vroege inzet voorkomt escalatie in zorg- en veiligheidsdomein.
- De groepsdynamiek werkt normaliserend en verlaagt schaamte.

Hoopvol initiatief: Relatie- en Scheidingsteam Zwolle

Initiatief

Gemeente Zwolle, in samenwerking met het Centrum voor Samenlevingsvraagstukken (Viaa), Hogeschool Windesheim, wijkteams en lokale professionals.

Doel

De-escalatie bij relatieproblemen en scheiding bevorderen en duurzame relaties ondersteunen door een domeinoverstijgende, relationeel-systeemische aanpak.

Aanpak

Het Relatie- en Scheidingsteam (RST) biedt een gezamenlijk hulpverleningskader waarin verbinding, reflectie en zelfinzicht centraal staan. Professionals uit verschillende domeinen – van wijkteams tot advocatuur – werken samen vanuit één metavisie: eerst samen uit de strijd, daarna pas scheiden als dat nodig is. Ouders leren inzicht krijgen in hun eigen aandeel in de dynamiek en krijgen begeleiding om te de-escaleren, met steun van hun netwerk.

“De echte winst zit niet in het versnellen van het scheidingsproces, maar in de rust en het herstelde contact dat ouders ervaren wanneer zij leren de strijd te verlaten.”

Bos-de Groot & Vreugdenhil

Belangrijkste werkzame elementen:

- Relationeel-systeemisch werken: focus op relaties en overtuigingen in plaats van op oorzaken of schuldvraag.
- De-escaleren als gemeenschappelijke taal: professionals en ouders leren patronen van conflict herkennen en stap voor stap uit de strijd te blijven.
- Leergemeenschappen: structurele reflectietijd voor professionals om casuïstiek te bespreken en gezamenlijke deskundigheid te ontwikkelen.
- Preventieve samenwerking: inzet van één team vóórdat juridische escalatie ontstaat, met korte lijnen tussen jeugdzorg, scholen, mediators en advocaten.

Leerpunten uit onderzoek:

- Ouders ervaren meer rust, regie en samenwerking in de opvoeding.
- Professionals noemen de gemeenschappelijke metavisie cruciaal om versnippering te voorkomen.
- De aanpak vraagt structurele investering in tijd voor reflectie en training; zonder dat risico op terugval in ‘brandjes blussen’.
- Het model is overdraagbaar naar andere gemeenten mits lokaal ingebed in netwerk-overstijgende samenwerking.

Bos-de Groot, E. & Vreugdenhil, M. (2019). Gezonde relaties, beter voor Zwolle: Visiebeschrijving en benadering voor het de-escaleren bij relatieconflicten en ondersteunen van duurzame relaties die complexe scheidingen kunnen voorkomen. Hogeschool Viaa.

Bos-de Groot, E. (2023). Verslag ontwikkelonderzoek werkwijze en triage-instrument Relatie- en Scheidingsteam Zwolle. In opdracht van Gemeente Zwolle, in samenwerking met Hogeschool Viaa.

Gemeente Zwolle (2021–2024). Relatie- en Scheidingsteam Zwolle: Ontwikkelrapport en implementatie van een domeinoverstijgende aanpak. Zwolle.

Zie ook: Programma Scheiden zonder Schade (Rijksoverheid, 2022a & 2022b) voor de landelijke beleidscontext.

De Agenda voor het Hart

Eén agenda met uitdagingen en kansen voor Nederland.

De Agenda voor het Hart is één gezamenlijke agenda voor Nederland waarin verlangens rondom de grote uitdagingen in de samenleving zijn uitgewerkt. Binnen deze agenda bundelen organisaties en gemeenschappen uit verschillende werkgebieden hun krachten om tot verrassende vormen van samenwerking te komen en samen vorm te geven aan een gedeelde droom voor Nederland.

Agenda voor het Hart is een **brede beweging in Nederland** die organisaties en gemeenschappen uit alle hoeken van het land verenigt in de zoektocht

naar lange termijn verandering. Samen streven we ernaar om een maatschappelijk verschil te maken dat niet alleen oppervlakkig, maar echt systemisch is.

We werken vanuit **één gezamenlijke agenda** voor Nederland, waarin tien verlangens voor de samenleving onze gezamenlijke droom samenvatten. Deze verlangens vormen de leidraad voor de verandering die we willen zien en maken het mogelijk om, over sectoren heen, samen te werken aan een eerlijker en duurzamer Nederland.

www.agendavoorhethart.nl

Verlangens voor de samenleving

- Verlangen 1 Stimuleer **betekenisvol leven** voor iedereen.
- Verlangen 2 Werk aan **bloeiende gemeenschappen** waarin iedereen ertoe doet.
- Verlangen 3 Draag **zorg voor wie zich gebroken voelt**.
- Verlangen 4 Maak een einde aan **structureel onrecht** in de samenleving.
- Verlangen 5 Werk aan **sterke relaties** tussen levenspartners.

- Verlangen 6 Bouw **netwerken en geloofsgemeenschappen** ten dienste van de samenleving.
- Verlangen 7 Help **ouders en kinderen** om een liefdevolle en sterke band op te bouwen.
- Verlangen 8 Promoot **ritmes, rituelen en routines** voor een evenwichtig leven.
- Verlangen 9 Leef in **balans met de schepping**, vanuit liefde en zorg voor de schepping.
- Verlangen 10 **Bundel de krachten** ten dienste van de samenleving.

**AGENDA
VOOR HET
H♥RT**

agendavoorhethart.nl